

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Diagnoza uczniów w kierunku zdolności czy trudności

PTE
Zakład Szkolenia
i Doradztwa Ekonomicznego
Sp. z o.o. w Lublinie

AUTORZY – EKSPERCI

Marta Wróblewska - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Milena Potręć - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Katarzyna Machałowska - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Ewa Gałczyńska - Specjalistka ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Anna Gołąb - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Danuta Chrzanowska - Doradczyni Metodyczna
Kamila Małyszko - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Anna Natora - Doradczyni Metodyczna
Tomasz Małyszko - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Małgorzata Kępa - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Aldona Ryszkowska-Tatara - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Kinga Sarad-Deć - Pedagog
Agnieszka Tokarska - Nauczycielka Edukacji Wczesnoszkolnej
Michał Adam Roman - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Anna Jarczak - Psycholog
Iwona Blicharz - Pedagog
Monika Grzesiak-Chmura - Specjalistka ds. Przedsiębiorczości
Dorota Pyrgies - Psycholog
Aleksandra Kata - Psycholog
Dariusz Głuchowski - Specjalista ds. Technologii Informatycznych-Komunikacyjnych
Maria Kęska - Specjalistka ds. Matematyki
Małgorzata Wieleba - Specjalistka ds. Matematyki
Anna Ryszkowska - Specjalistka ds. Matematyki
Marta Pietrow - Specjalistka ds. Matematyki
Bożena Jankowska - Doradczyni Metodyczna
Marzena Szulecka - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Agnieszka Hankiewicz - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii
Bożena Danuta Gaj-Demczuk - Doradczyni Metodyczna
Danuta Sałęga - Psycholog
Katarzyna Kozłowska - Pedagog
Anna Grabka - Specjalistka ds. Przyrody/Ekologii

Redakcja:

Małgorzata Orzeł, Anna Natora, Danuta Chrzanowska

ISBN: 978-83-936017-2-1

Wydawnictwo:

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Zakład Szkolenia i Doradztwa Ekonomicznego Sp. z o.o. w Lublinie

Druk:

MV Monika Łyżwa, Lublin, ul. Strzembosza 3/3

Projekt okładki i skład:

Artur Żuchowski

Opracowanie graficzne:

Karolina Kowalewska, Maciej Pałka, Tomasz Butkiewicz

Spis treści

Wstęp	5
Diagnoza – obowiązek czy szansa?	7
Rozwój dziecka a edukacja wczesnoszkolna.....	10
Cel, obszary, metody i formy diagnozy	14
Wykorzystanie wyników diagnozy	19
Jak pracować z dziećmi, aby chciały pokonywać trudności?.....	20
Załączniki.....	23
Diagnoza ucznia w kierunku zdolności/trudności w nauce w klasie pierwszej .	25
Bibliografia	32

Wstęp

„Diagnoza uczniów – w kierunku zdolności czy trudności” została opracowana w ramach projektu „Staś i Zosia w szkole – innowacyjny program nauczania edukacji wczesnoszkolnej metodą projektu”. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. poz. 803) „Szkoła oraz poszczególni nauczyciele podejmują działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości...”, a co za tym idzie – odpowiednio do istniejących potrzeb, szkoła organizuje zajęcia zwiększające szanse edukacyjne uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności w nauce. Jest to ważne zadanie szkoły i nauczycieli. To właśnie nauczyciel ma odkryć uzdolnienia dziecka i je rozwijać, jak również rozpoznać ewentualne trudności i pomóc mu.

Wprawdzie podstawa programowa nie wskazuje sposobu diagnozowania dysfunkcji, czy też szczególnych uzdolnień dzieci w nauczaniu wczesnoszkolnym. Ta dowolność może więc sprawiać, że powstające diagnozy nie zawsze uwzględniają indywidualne i specyficzne cechy małego człowieka, które w ogólnej ocenie okazują się bardzo przydatne.

Założeniem badania i diagnozy w niniejszym projekcie jest odkrycie ryzyka wystąpienia zaburzeń lub szczególnych uzdolnień w funkcjonowaniu poznawczo-motorycznym dziecka i wykorzystanie tych wiadomości w pracy z dzieckiem w szkole oraz w domu. Nie ma tu statystycznej ścisłości i dokładności, bo rozwój dziecka, zdobywanie przez niego wiedzy i doświadczenia, odbywa się poprzez wielowątkową, bogatą i zintegrowaną z różnymi dziedzinami ofertę rozwoju; w tym przypadku uwzględniliśmy elementy przedsiębiorczości, ekonomii, ekologii i techniki.

Proponujemy, aby badanie przeprowadzić po pierwszym semestrze nauki w szkole w klasie I – tj. w po okresie adaptacji dziecka sześcioletniego, oraz przed zakończeniem II semestru nauki w klasie III w celu porównania przyrostu wiedzy, umiejętności i kompetencji wynikających z realizacji projektu. Do bieżącej obserwacji postępów

rozwojowych dziecka służy „Arkusze obserwacji”. (Załącznika *Skrypt dla nauczycieli*)

Diagnoza zawiera najważniejsze ustalenia dotyczące gotowości dzieci do podjęcia nauki w szkole, podstawy merytoryczne, uzasadnienie i cele, informacje o tym, dlaczego w ramach diagnozy gotowości dzieci do nauki szkolnej trzeba fachowo prowadzić obserwację i analizować dziecięce kompetencje. Niniejsza publikacja zawiera również propozycję narzędzi badawczych.

Diagnoza uczniów w kierunku zdolności czy trudności wraz z programem nauczania „Staś i Zosia w szkole” oraz dodatkowe materiały dydaktyczne, które zostały opracowane z użyciem nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych odpowiadają potrzebom nauczycieli mającym na uwadze wspomaganie rozwoju dziecka w młodszym wieku szkolnym. Stanowią pomoc w realizacji treści z zakresu edukacji matematycznej, polonistycznej i środowiskowej z rozszerzeniem o treści z zakresu ekonomii, przedsiębiorczości, ekologii i rozwoju społecznego.

Badanie i diagnoza wystąpienia ryzyka dysfunkcji lub szczególnych uzdolnień w aspekcie rozwoju poznawczo-motorycznego dziecka w szkole (z uwzględnieniem dzieci 6-letnich) – opracowana została na potrzeby projektu „Staś i Zosia w szkole” - innowacyjny program nauczania edukacji wczesnoszkolnej metodą projektu, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka Jakość Oświaty, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.4 na podstawie umowy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie.

Diagnoza – obowiązek czy szansa?

Dzieci rozpoczynające naukę w szkole, w klasie pierwszej powinny osiągnąć pełną dojrzałość szkolną. Dojrzałość szkolna to przede wszystkim osiągnięcie przez dziecko takiego stopnia rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego, jaki umożliwia mu udział w życiu szkolnym i opanowanie treści programowych klasy pierwszej. W praktyce pojęcie dojrzałości (gotowości) szkolnej dotyczy relacji między środowiskiem szkolnym, środowiskiem rodzinnym a dzieckiem. W celu poznania umiejętności czy też stwierdzenia trudności pedagodzy powinni przeprowadzić wstępną diagnozę u dzieci rozpoczynających naukę w klasie pierwszej.

Diagnoza – to rozpoznawanie za pomocą technik i metod psychologicznych cech osobowości, właściwości psychicznych, odchyleń od normy w zakresie intelektualnym, emocjonalnym, fizycznym i społecznym.

W psychologii oznacza wykazanie istnienia określonego stanu rzeczy, jak np.

- 1) stwierdzenie wysokiego poziomu ogólnej inteligencji,
- 2) wykazanie istnienia zdolności matematycznych, językowych i muzycznych,
- 3) wykazanie zainteresowań np. humanistycznych, matematycznych, przyrodniczych itp.,
- 4) wykazanie cech dojrzałej osobowości itp., w tym również wykrycie określonych odchyleń od normy np. niedorozwoju umysłowego, deficytu w zakresie percepcji wzrokowej, słuchowej, koordynacji wzrokowo- ruchowej, niedojrzałej osobowości.

Diagnoza opiera się na rozpoznaniu zdolności oraz trudności (odchyleń w rozwoju) na podstawie zaobserwowanych objawów, ustaleniu przyczyn i skutków nieprawidłowości oraz trudności w opanowywaniu wiedzy i umiejętności.

Podstawą diagnozowania są :

- 1) obserwacje różnych zachowań dziecka w różnych sytuacjach społecznych i zadaniowych,
- 2) rozmowy z dzieckiem,
- 3) analiza wszelkich wytworów dziecka,

4) wywiady z rodzicami.

Ostatecznym celem diagnozy jest opracowanie wskazań edukacyjnych, które będą stymulowały, wspierały i wspomagały rozwój potencjalnych możliwości każdego dziecka.

Diagnoza obrazuje:

1. Tempo – czyli szybkość z jaką dokonują się w organizmie i psychice dziecka różnorodne zmiany.

Tempo rozwoju może być:

- 1) opóźnione – tzn. dziecko jest na poziomie rozwoju poniżej swojego wieku, czyli rozwija się wolniej i opanowuje różne sprawności i umiejętności nieco później niż ogół rówieśników;
- 2) normalne – zgodne z wiekiem życia dziecka;
- 3) przyspieszone – czyli dziecko rozwija się szybciej niż rówieśnicy, nieco lub znacznie jego rozwój wyprzedza wiek.

Biorąc pod uwagę tempo, oceniamy aktualne cechy rozwojowe każdego dziecka, zwane również właściwościami wieku. Są to cechy główne i istotne, które wyodrębniają i odróżniają dany okres rozwojowy od innych.

2. Rytm – który jest wyznaczony przez stopień regularności zachodzenia tych zmian w czasie- ich względną równomierność lub nierównomierność.

Rytm rozwoju może być:

- 1) harmonijny – (w normie) tzn. wszystkie funkcje i procesy psychiczne, jak również motoryka dziecka rozwijają się mniej więcej równomiernie, prawidłowo, rytmicznie;
- 2) nieharmonijny – opóźniony lub przyspieszony poziom rozwoju poszczególnych funkcji.

Przyspieszenie bądź opóźnienie mogą dotyczyć całości psychomotorycznego rozwoju lub też odnosić się do określonej dziedziny (sfery, płaszczyzny) rozwojowej np. rozwoju ruchowego, umysłowego czy społecznego. Zjawiska te zależą w dużej mierze od warunków, w jakich funkcjonuje dziecko oraz oddziaływań wychowawczych jego środowiska, choć ich podłożem w jakimś stopniu są zapewne zadatki wrodzone.

Dysharmonie rozwojowe są również możliwe u bardzo zdolnych dzieci, a specyficzne uzdolnienia posiadać mogą dzieci opóźnione w rozwoju.

Deficyty rozwojowe nie są uzależnione od poziomu inteligencji i mogą występować w zakresie sprawności manualnej, percepcji słuchowej czy wzrokowej, utrudniając w ten sposób nabywanie podstawowych umiejętności.

3. Dynamikę rozwoju.

Dynamika rozwoju to:

- a) zahamowanie,
- b) przyspieszenie,
- c) cofnięcie.

Oceniając dynamikę oceniamy postępy dokonujące się w ciągu roku szkolnego. Dynamika może być różna w poszczególnych okresach życia dziecka. Spowodowane

to może być różnymi czynnikami biologicznymi, środowiskowymi lub brakiem stymulacji.

Prawidłowo przeprowadzona diagnoza stwierdzić, czy dziecko osiągnęło dojrzałość szkolną. Stanowi ona także punkt wyjścia do realizacji programu nauczania z uwzględnieniem indywidualnych możliwości i potrzeb każdego ucznia. Pozwala realizować nadrzędny cel edukacji czyli wspomaganie dziecka we wszechstronnym rozwoju na miarę jego możliwości. Korzyści wynikające z przeprowadzenia diagnozy zostały przedstawione poniżej.

Rys. 1. Korzyści wynikające z przeprowadzenia diagnozy (źródło: opracowanie własne)

Rozwój dziecka a edukacja wczesnoszkolna

Okres nauczania zintegrowanego to czas szczególnie istotny dla dalszego rozwoju dziecka ze względu na pełnione przez szkołę funkcje kształcące, poznawcze, opiekuńczo-wychowawcze i kompensacyjno-korekcyjne, przygotowujące do dalszej edukacji.

Zgodnie z założeniami teorii holistycznej dziecko jest spójną, zintegrowaną całością i dlatego należy je wspomagać w rozwoju całościowym, a nie tylko umysłowym. Należy więc zapewnić mu rozwój sfer: psychicznej, fizycznej, i umysłowej, bowiem przewaga oddziaływań skierowanych na jedną tylko sferę odbija się niekorzystnie na pozostałych(...). Zintegrowany jest świat, w którym dziecko żyje, należy go więc poznać w jego związkach i zależnościach¹. Dziecko w wieku sześciu/siedmiu lat w ma za sobą okres przedszkolny, w którym dominowała działalność zabawowa. Od tego momentu zmienia się jego codzienny tryb życia, pojawia się rola i zadania ucznia. Szkoła dzięki systematycznemu nauczaniu, intensyfikacji oddziaływań wychowawczych powoduje: ...szybkie przeobrażenia w świadomości i osobowości dziecka, szczególnie w sferze umysłowej i społecznej².

Uczeń drugiej klasy ma za sobą okres adaptacji do środowiska szkolnego i na bazie wiadomości i umiejętności zdobytych wcześniej zaczyna się intensywnie rozwijać. Doskonali się również w sferze fizycznej, stąd ogromna potrzeba ruchu i zainteresowanie sportem, który łącznie z zabawami ruchowymi należy do głównych zainteresowań tego okresu rozwojowego.

Rozwija się mowa, a słownictwo czynne poszerza się gwałtownie w wyniku bezpośredniego nauczania, zdobywanych doświadczeń, lektury i telewizji. Do największych osiągnięć należy umiejętność poprawnego, płynnego i wyrazistego czytania głośnego.

E. Hurlock przypisuje rozwojowi poznawczemu dziecka 8 – 9 letniemu cechy sta-

1. DURAJ – NOWAKOWA K., 1998, *Integrowanie edukacji wczesnoszkolnej*, Kraków, s. 151.

2. WOŁOSZYNOWA L., 1975, *Młodszy wiek szkolny*, [w:] *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, (red.) M. ŻEBROWSKA, Warszawa, s. 530.

dium operacji konkretnych w tym czasie *niejasne, mgliste pojęcia z lat przedszkolnych stają się konkretne i wyraźne. Dzieci mogą już zacząć myśleć dedukcyjnie, tworzyć pojęcia przestrzeni i czasu oraz kategoryzować przedmioty, zdolne są też do przyjęcia roli innych ludzi, a to prowadzi do lepszego zrozumienia rzeczywistości.* Rozumienie opiera się na pojęciach, więc ich rozwój i trafność decydują o poziomie rozumienia. Pojęcia kształtują się pod wpływem wielu czynników. M. Przetacznikowa zalicza do najważniejszych z nich środowisko wychowawcze i kulturowe dziecka.

Ogromną rolę w życiu dziecka w okresie nauczania zintegrowanego odgrywają emocje, bowiem to ich rozwój wpływa na psychiczne i społeczne przystosowanie się. Dziecko pragnąc dostosować się do społecznych oczekiwań i uniknąć nieprzychylnych ocen uczy się kontrolować przejawy strachu, złości, zazdrości, czy smutku.

Złość należy do najbardziej typowych emocji dziecięcych i może być wywołana przez sprzeciwianie się żądaniom, przeszkadzaniu w wykonywanej czynności, ustawicznym wynajdowaniu błędów, poszturchiwaniu, pouczeniu lub robieniu niekorzystnych porównań z innymi dziećmi.

Do innych najczęstszych uczuć dziecka w tym wieku należy: ciekawość, radość oraz miłość. Dziecko interesuje się wszystkim, co je otacza i w miarę jak poszerza się jego środowisko, uczucie to potęguje się i nasila w momencie rozpoczęcia nauki szkolnej. Zaspokaja swoją ciekawość poprzez zadawanie pytań i czynności eksploracyjne. Gdy jednak nauczy się czytać, rezygnuje z pytań na rzecz czytania. Przejawy radości to przede wszystkim śmiech. Dziecko częściej się śmieje przebywając w grupie, ponieważ szczególnie w młodszym wieku szkolnym chce robić to, co robią jego rówieśnicy. Przejmując wzory postępowania osób dorosłych, które są dla niego autorytetem, dziecko stopniowo dochodzi do uwewnętrznienia narzuconych z zewnątrz reguł postępowania. Uznaje pewne normy nie dlatego, że wymagają tego dorośli, ale dlatego, że samo uznało je za wartościowe.

U dziecka w omawianym wieku rozwija się uwaga dowolna: coraz bardziej świadomie koncentruje i podtrzymuje swoją uwagę na treści lekcji, nawet jeśli rodzaj wykonywanych zajęć nie jest dla niego specjalnie ciekawy. Spostrzeżenia przybierają charakter bardziej analityczny. Dziecko rozpoznaje cechy i właściwości danego przedmiotu oraz potrafi dostrzegać je w innych, podobnych obiektach. Pod wpływem nauki szkolnej kształtuje się umiejętność uważnego obserwowania przyrody. Rozwijają się takie cechy pamięci jak: szybkość, trwałość i pojemność. Największe kłopoty sprawia dziecku odszukanie i wydobywanie z zasobu pamięciowego tych wiadomości, które są w danej chwili potrzebne, gdyż umiejętność segregowania, klasyfikowania pojęć i informacji nie jest jeszcze w pełni rozwinięta.

Późne dzieciństwo, nazywane także młodszym wiekiem szkolnym, to okres trwający od 6/7 do 10/12 roku życia. Czas ten niesie ze sobą wiele nowych zadań rozwojowych, które dziecko musi zrealizować, aby poradzić sobie z oczekiwaniami rodziców i szkoły. Są to:

- 1) wzbogacenie i uporządkowanie posiadanej wiedzy o świecie i o sobie samym, zarówno pod względem opisowym, jak i wartościującym oraz normatywnym,

- 2) opanowanie umiejętności potrzebnych do nabywania i organizowania wiedzy oraz do posługiwania się nią w różnych sytuacjach,
- 3) opanowania czynności czytania i pisania,
- 4) wejście w grupę rówieśniczą i znalezienie w niej swojego miejsca.

Do zadań rozwojowych tego okresu zalicza się także osiągnięcie autonomii osobistej oraz rozwijanie pozytywnych postaw wobec grupy i instytucji społecznych.

Uwaga ma podstawowe znaczenie dla rozwoju procesów poznawczych dziecka. Sprawia ona, że dziecko mogąc skupić się na przedmiocie percepcji, treści zadania, czy kontroli czynności własnej, jest zarazem zdolne do zdobycia zorganizowanego doświadczenia. Dzięki uwadze możliwe jest zarówno uzyskanie potrzebnych informacji, jak również ich przetworzenie i zapamiętanie. Dzieje się to za pośrednictwem:

- 1) ukierunkowanego przeglądu eksponowanych bodźców,
- 2) eliminacji bodźców zbędnych,
- 3) zahamowania działań impulsywnych,
- 4) selekcji i kontroli reakcji własnych.

Do piątego roku życia uwaga dziecka ma charakter mimowolny, dziecko skupia ją na wyrazistych cechach nowego bodźca. Zmiana w zakresie uwagi pojawia się między piątym, a siódmym rokiem życia, kiedy uwaga zaczyna być kontrolowana przez wewnętrzne reguły poznawcze, np.: strategie selektywnego poszukiwania. W okresie późnego dzieciństwa następuje postęp w funkcjonowaniu uwagi dzieci. Jest on wynikiem dojrzewania centralnego układu nerwowego oraz efektem uczenia się, jak być uważnym w sytuacjach tego wymagających. Uwaga mimowolna, sterowana przez emocjonalny charakter bodźców, staje się coraz bardziej zależna od celu oraz struktury czynności poznawczej; nabiera charakteru kognitywnego.

W okresie młodszego wieku szkolnego następuje dalszy rozwój pamięci, która do tej pory raczej mechaniczna, zaczyna się przekształcać w pamięć w coraz większym stopniu logiczną. Stosowane przez dzieci sposoby zapamiętywania, zmieniają się wraz ze wzrastającą u nich tendencją do porządkowania i kategoryzowania informacji, a także z doskonaleniem się możliwości ich zapisu oraz reprezentacji pamięciowej. Dzieci coraz częściej starają się zrozumieć treść tego, czego się uczą, dokonują samodzielnej analizy, przekształcenia i organizacji informacji zawartych w przyswanym materiale. Wykorzystują przy tym rozmaite strategie pamięciowe.

Dzieci w dziesiątym roku życia regularnie stosują hierarchiczną kategoryzację lub posługują się wskazówkami dotyczącymi kategorii, aby skutecznie nauczyć się i później operować bardziej złożonymi wiadomościami. Do tego czasu obserwujemy rodzaj fazy przejściowej, w której dzieci poznają oraz są w stanie same wytwarzać, określone strategie pamięciowe. Nie stosują ich jednak w sposób systematyczny i spójny.

Późne dzieciństwo to okres, w którym zgodnie z poglądami Piageta następuje przejście od stadium myślenia przedoperacyjnego do stadium operacji konkretnych. Oznacza to, że dziecko osiąga w tym czasie szereg różnych zdolności związanych z nabywaniem i przetwarzaniem informacji o świecie i o sobie na poziomie konkre-

tu, np.: dzięki wytworzeniu się pojęcia stałości liczby, długości, wagi i objętości, możliwe stały się operacje na pojęciach fizycznych, matematycznych oraz pojęciach społecznych takich jak np.: *wielka przyjaźń*, *ważne zadanie*. Jednym z najważniejszych osiągnięć tego okresu jest pojawienie się myślenia logicznego pozwalającego na przeprowadzenie wnioskowania o charakterze przyczynowo-skutkowym. Dzięki temu dziecko jest w stanie trafnie wyjaśnić wiele zjawisk oraz przewidywać teoretyczne następstwo zdarzeń.

Myślenie przyczynowo-skutkowe możliwe jest dzięki rozwinięciu zdolności do wewnętrznego odwracania czynności lub wyobrażonego stanu rzeczy oraz zdolności do decentracji poznawczej polegającej na ujmowaniu cech rzeczywistości z różnych punktów widzenia i na zintegrowaniu ich w bardziej obiektywny obraz stanu rzeczy. Ten typ myślenia pojawia się także dzięki zdolności do tworzenia sekwencji słownych, ruchowych i myślowych oraz tworzenia serii, czyli porządkowania obiektów w rosnące lub malejące szeregi ze względu na określone kryterium.

Okres wczesnoszkolny to czas, w którym nieustannie doskonalą się rozumienie wzajemnych relacji zachodzących między całością i jej częściami oraz w obrębie układu samych części. To także moment rozwoju zdolności do dokonywania różnych klasyfikacji w tym zakresie, tworzenia klas kategorii pojęciowych oraz rozwoju pól semantycznych. W tym okresie stopniowo doskonalą się sprawności związane z używaniem pojęć abstrakcyjnych.

Cel, obszary, metody i formy diagnozy

W okresie wczesnoszkolnym nadrzędnym celem edukacji jest wspomaganie dziecka we wszechstronnym rozwoju. Celem głównym diagnozy pedagogicznej jest zaś optymalizacja procesu wychowania i kształcenia. Obok celu głównego diagnozy, wyróżniamy cele szczegółowe:

- 1) profilaktyka czyli zapobieganie ewentualnym ujemnym stanom rzeczy,
- 2) terapia – usuwanie zaburzeń czy trudności,
- 3) prognoza – przewidywanie dalszego rozwoju określonych funkcji psychomotorycznych, poznawczych, kształcenie pożądanых umiejętności.

Właściwie opracowana diagnoza rozwoju dziecka powinna uwzględniać 10 obszarów:

- 1) umiejętności społeczne,
- 2) mowa,
- 3) percepcja wzrokowa i orientacja przestrzenna,
- 4) percepcja słuchowa,
- 5) mała motoryka i grafomotoryka,
- 6) duża motoryka,
- 7) otoczenie przyrodnicze,
- 8) edukacja matematyczna,
- 9) czytanie,
- 10) logiczne myślenie i kreatywność.

Aby dokonać prawidłowej diagnozy dziecko powinno udzielić w ramach każdego badanego obszaru odpowiedzi na zadane pytania – twierdzenia.

Umiejętności społeczne

1. Wywiązuje się z powierzonych zadań.
2. Przewiduje skutki swojego działania.
3. Ujawnia niezależną postawę wobec innych dzieci, broni swoich racji.
4. Zauważa emocje u innych dzieci i potrafi być empatyczny.

5. Rozumie kontekst społeczny zachowań innych osób.
6. Wymienia swoje mocne strony.
7. Wykazuje inicjatywę w nawiązywaniu kontaktów społecznych z dziećmi.
8. Przestrzega zasad współżycia społecznego w klasie.
9. Stosuje zwroty grzecznościowe.
10. Wyraża swoje potrzeby i emocje w sposób społecznie akceptowany.
11. Samodzielnie rozwiązuje proste konflikty.
12. Pracując zespołowo pełni role adekwatne do swoich możliwości.

Mowa

1. Mówi wyraźnie i płynnie.
2. Stosuje poprawne formy gramatyczne.
3. Jego wypowiedzi są spójne i logiczne.
4. Adekwatnie odpowiada na stawiane mu pytania.
5. Podtrzymuje rozmowę.
6. Spontanicznie opowiada o swoich przeżyciach i doświadczeniach.
7. Zauważa i wykorzystuje w wypowiedziach nowe słowa.
8. Tworzy rymy do podanych wyrazów.
9. Posługuje się bogatym słownictwem.
10. Poprawnie intonuje.
11. Potrafi dostosować tempo wypowiedzi do kontekstu sytuacyjnego.
12. W budowanych wypowiedziach potrafi odgrywać różne role.

Percepcja wzrokowa i orientacja przestrzenna

1. Rozpoznaje i nazywa kolory.
2. Rozpoznaje i nazywa kształty.
3. Wskazuje kierunki w przestrzeni.
4. Orientuje się w schemacie własnego ciała.
5. Orientuje się na kartce papieru i dobrze wykorzystuje jej przestrzeń.
6. Potrafi odwzorować wzór graficzny na kartce papieru.
7. Potrafi wskazać różnice między obrazkami.
8. Potrafi wskazać właściwą drogę w labiryntach rysunkowych.
9. Układa puzzle złożone z 15 – 25 elementów.
10. Wyróżnia elementy wzrokowe z tła.

Percepcja słuchowa

1. Rozpoznaje odgłosy z najbliższego otoczenia.
2. Prawidłowo odtwarza brzmienie wyrazów.
3. Reaguje na polecenia słowne po jednokrotnym wysłuchaniu.
4. Potrafi odtworzyć sekwencję dźwięków.
5. Powtarza rymowanki, wyliczanki.
6. Odtwarza melodię i rytm piosenki.

7. Rozpoznaje dźwięki instrumentów muzycznych
8. Wyodrębnia wyrazy w zdaniu
9. Dokonuje analizy i syntezy wyrazu wielogłoskowego
10. Wyróżnia elementy dźwiękowe z tła

Mała motoryka i grafomotoryka

1. Prawidłowo trzyma przybory do pisania, rysowania.
2. Precyzyjnie wypełnia kontury.
3. Z łatwością odtwarza zademonstrowane czynności manualne.
4. Odwzorowuje kształty, np., układane zapałkami, liczmanami.
5. Wiąże sznurowadło, potrafi zapiąć/rozpiąć guziki.
6. Posługuje się nożyczkami: tnąc wzdłuż linii prostej, falistej i łamanej.
7. Stosuje odpowiedni nacisk podczas rysowania, pisania.
8. Animuje ruch pacynki i kukielki.
9. Precyzyjnie posługuje się sztucami.
10. Precyzyjnie wykonuje czynności manualne.

Duża motoryka

1. Utrzymuje ciało w pozycji równoważnej, np. „jaskółka”.
2. Stoi dłużej niż 20 sekund na jednej nodze z zamkniętymi oczami.
3. Potrafi przejść tyłem w linii prostej co najmniej 3 metry.
4. Sprawnie podbija, rzuca i łapie piłkę.
5. Naśladuje sekwencję ruchu, np.; dwa kroki w przód, dwa kroki w lewo i dwa kroki w prawo.
6. Potrafi obracać się wokół swojej osi – stojąc lub obracając się po podłodze.
7. Potrafi manipulować przyborami w trakcie poruszania się (piłeczką, woreczkiem).
8. Potrafi zilustrować ruchem proste czynności, np. koszenie, gniecienie ciasta, zamiatanie.
9. Jeździ na rowerze.
10. Skacze na skakance.

Otoczenie przyrodnicze

1. Rozpoznaje zjawiska atmosferyczne.
2. Wymienia nazwy miesięcy w kolejności.
3. Dostosowuje ubiór do warunków atmosferycznych.
4. Zna stałe następstwo dni i nocy, dni tygodnia i właściwie się nimi posługuje.
5. Zna pory roku i charakterystyczne dla nich zjawiska.
6. Obserwuje i wykonuje proste doświadczenia oraz wyciąga z nich wnioski.
7. Rozpoznaje typowe dla swojego otoczenia rośliny.
8. Rozpoznaje typowe dla swojego otoczenia, zwierzęta.
9. Zna zasady bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami.

10. Wie na czym polega oszczędzanie wody i energii elektrycznej.
11. Zna zasady segregacji odpadów.

Edukacja matematyczna

1. Potrafi przeliczyć elementy w zadanym zbiorze, powiedzieć ile ich jest.
2. Potrafi dodawać i odejmować w zadanym zakresie.
3. Zna liczebniki porządkowe.
4. Porządkuje zbiory według liczebności.
5. Potrafi grupować przedmioty według: barwy, kształtu, wielkości i liczby.
6. Rozwiązuje zagadki logiczne.
7. Układa proste zadania matematyczne.
8. Porównuje zbiory według zadanych kryteriów.
9. Posługuje się podstawowymi jednostkami miary i wagi.
10. Rozpoznaje położenia przedmiotów na płaszczyźnie względem siebie i w przestrzeni.

Czytanie

1. Interesuje się literami, pisze i rysuje literopodobne znaki.
2. Z rozsypanych liter tworzy proste wyrazy.
3. Dobiera podpis (krótki, np. :kot) do obrazka.
4. Odczytuje swoje imię napisane drukowanymi literami.
5. Podaje wyrazy zaczynające się na określonej literze, np.: „m” mama,
6. Bardzo sprawnie posługuje się przyborami do rysowania – zawsze tą samą ręką (prawą lub lewą).
7. Potrafi, patrząc jednym okiem przez „lunetę” (zwinięta w rulon kartka A4), odnaleźć jakiś punkt na suficie.
8. Potrafi czytać.
9. Słucha uważnie czytanej bajki, historyjki i potrafi opowiedzieć ją własnymi słowami.
10. Rozumie sens informacji podanych w formie symboli rysunkowych.
11. Wyodrębnia głoski w słowach o trudnej budowie fonetycznej.

Logiczne myślenie i kreatywność

1. Chętnie bierze udział w wycieczkach do miejsc gdzie jest dużo techniki – muzea, wystawy, pokazy.
2. Zadaje pytania na temat tego jak coś funkcjonuje (jak działa).
3. Chętnie samo próbuje coś naprawić lub pomaga w naprawie.
4. Dopytuje o zjawiska pogodowe ,np.; o burzę, grad.
5. Gra chętnie w gry strategiczne.
6. Szybko się uczy i zapamiętuje.
7. Lubi się przebierać i odgrywać role.
8. Ma ciekawe i oryginalne pomysły na zabawy

9. Używa pewnie i chętnie logicznych sformułowań, np.: ponieważ, dlatego.
10. Ma potrzebę wyrażania myśli i emocji za pomocą różnych form plastycznych.

Podstawą diagnozowania jest obserwacja zachowań dzieci w różnych sytuacjach zadaniowych i społecznych, rozmowa z dzieckiem oraz analiza wszelkich wytworów dziecka. Znając wyjściowy stan w rozwoju ucznia możemy ocenić jego postępy nawet wtedy, gdy są one niewielkie i nie odpowiadają wymaganiom programowym, lepiej ocenić wysiłek, który dziecko wkłada w zdobywanie wiadomości, umiejętności i sprawności oraz lepiej rozumieć jego trudności czy nawiązać z dzieckiem więzi emocjonalne.

Celem diagnozy jest opracowanie wskazań edukacyjnych, które będą stymulowały, wspierały i wspomagały rozwój potencjalnych możliwości dziecka. Nauczyciel musi wiedzieć, z jakimi umiejętnościami rozpoczynają naukę poszczególni uczniowie. Na powodzenia szkolne wpływa wiele czynników wzajemnie ze sobą powiązanych. Dziecko przekraczające próg szkolny powinno posiadać zespół umiejętności przydatnych w szkole, określanych jako dojrzałość szkolna. Dojrzałość szkolna to gotowość dziecka do rozpoczęcia systematycznej nauki, to gotowość do wejścia w nowe obowiązki i nowe środowisko. Tym pojęciem określa się zarówno dojrzałość fizyczną, jak i umysłową, społeczną i emocjonalną.

Wykorzystanie wyników diagnozy

Uzyskane wyniki z diagnozy uczniów w kierunku zdolności czy trudności informują pedagoga o poziomie dojrzałości szkolnej. Pozwalają zapoznać się nie tylko z umiejętnościami dziecka dotyczącymi sprawności fizycznej czy umysłowej, ale również z jego dojrzałością społeczną i emocjonalną. Wyniki diagnozy są bardzo pomocne w planowaniu pracy dydaktycznej i wychowawczej, pozwalają zrozumieć przyczyny niepowodzeń szkolnych i podjąć odpowiednie kroki w celu ich likwidacji.

Korzyści z zastosowanej diagnozy:

- 1) umożliwia monitorowanie rozwoju ucznia – przyrostu wiedzy i umiejętności oraz zmiany postaw,
- 2) ułatwia przygotowanie oceny opisowej na koniec roku szkolnego,
- 3) tworzy opis diagnostyczny każdego ucznia, który stanowi niezastąpioną pomoc w komunikacji z rodzicami,
- 4) pozwala zorientować się w potrzebach klasy oraz ocenić, jakie dodatkowe materiały mogą być pomocne w pracy z klasą i każdym uczniem.

Jak pracować z dziećmi, aby chciały pokonywać trudności?

Proponując dziecku jakiegokolwiek zajęcia i ćwiczenia wspomagające jego rozwój, należy uwzględniać możliwości i właściwości rozwojowe typowe dla wieku oraz różnice indywidualne pomiędzy dziećmi.

Założenia pracy z dziećmi uwzględniające ich właściwości

1. Aby dzieci chętnie i bez lęku uczestniczyły w zajęciach pamiętajmy o słownych wzmocnieniach i zachęcie.
2. Wiemy, że główną formą aktywności dzieci w młodszym wieku szkolnym jest jeszcze zabawa, zatem bawmy się razem z nimi i stwarzajmy im w klasie i poza nią warunki do zabawy.
3. Wszystkie zajęcia powinny zaczynać się od krótkich zabaw ruchowych, aby poprzez ruch zmniejszyć napięcie i pomóc wyciszyć się dzieciom.
4. Dzieci powinny pracować codziennie, ale zapraszamy do ćwiczeń wtedy, gdy są wypoczęte (dziecko, nie powinno się zmęczyć, bo przestanie chcieć pracować).
5. Należy pracować z nimi tak, aby była to dla nich przyjemność, by czuły się wyróżnione.
6. W celu większego zainteresowania dziecka i uniknięcia nudy – starajmy się dobierać różne ćwiczenia, zaczynając od łatwych i stopniowo przechodzić do trudniejszych.
7. Dziecko potrzebuje wielu powtórzeń, by nauczyć się czegoś nowego i dopiero po pewnym czasie widoczne są efekty.
8. Ważne jest, aby dziecko odniosło sukces i otrzymało informację, co zrobiło dobrze, a co jeszcze wymaga poprawy.

Tylko dziecko radosne i zaciekawione będzie chętnie podejmowało dodatkowe zadania i ćwiczenia.

Rodzina i szkoła, to dwa środowiska wychowawcze, które najsilniej oddziałują na dziecko w młodszym wieku szkolnym, dlatego istnieje potrzeba nawiązywania wzajemnych kontaktów między nauczycielami i rodzicami. Proces właściwego wychowania dziecka jest możliwy tylko wtedy, gdy obie strony, rodzice i nauczyciel, znajdą wspólną płaszczyznę porozumienia umożliwiającą wzajemne uzupełnianie się w działaniu. Rodzice powinni wspierać nauczyciela w jego pracy edukacyjnej, której głównym celem jest wszechstronny i harmonijny rozwój ucznia. O jakości uczenia się i wychowania decydują w równej mierze zarówno nauczyciele, jak i sami uczniowie oraz rodzice.

Jaka jest rola rodziców? Bez ich aktywności edukacja dziecka nie będzie udana. Rodzice wiedzą, że trzeba pomagać w nauce, ale jak to robić w praktyce?

Oto kilka refleksji na temat, jak rodzice mogą pomóc dziecku w nauce.

Interesuj się postępami dziecka

Sama obecność rodziców na zebraniu w szkole jest dla dziecka bardzo istotna. Świadczy bowiem o zainteresowaniu problemami syna, czy córki, o tym, że są dla rodziców ważni. Jednak równie ważne jest zachowanie ojca, czy matki po przyjeździe do domu i sposób przekazania informacji o zebraniu.

Po powrocie do domu spróbuj:

- 1) powstrzymać emocje, przekraczając próg domu nie krzyczmy np. *koniec z telewizją dopóki nie poprawisz ocen itp.*,
- 2) znajdź czas na rozmowę,
3. nie zaczynaj od informacji negatywnych,
- 4) mów o swoich odczuciach. np. *miło mi było, gdy pani Cię pochwaliła lub zmartwiło mnie Twoje zachowanie w szkole,*
5. gdy pojawią się problemy, wspólnie ustalcie ich rozwiązanie.

Wspieraj, ale nie wyręczaj

Rodzice nie muszą na nowo uczyć się tego, co dziecko w szkole. Naukę pozostawmy dzieciom. Rodzice mają dziecko wspierać. Częstym problemem jest odrabianie pracy domowej. Praca domowa angażuje trzy strony: rodziców, nauczyciela oraz dziecko. Każda ze stron ma własne zadania i obowiązki. Rodzice często za bardzo się angażują. Myślą, że w ten sposób pomagają dziecku, ale brną w ślepej uliczki, bo dzieciom coraz mniej zależy na odrabianiu lekcji. Rodzice mają ograniczyć swoje zaangażowanie do pomocy w znalezieniu czasu i miejsca na odrobienie lekcji, zapewnieniu niezbędnych materiałów i pomocy naukowych, Wytlumaczeniu zadań, gdy dziecko sobie nie radzi i gdy o to poprosi.

Mądrze motywuj

W procesie szkolnego uczenia się motywacja odgrywa dużą rolę. Jest siłą pobudzającą do nauki, zdobywania wiedzy, rozszerzania zainteresowań. Złotym środkiem jest drobna nagroda, np. w postaci uznania rodziców, pochwały.

Nie realizuj własnych marzeń poprzez dziecko

Dla swoich dzieci chcielibyśmy jak najlepiej – by osiągały sukcesy w szkole, by w przyszłości zdobyły atrakcyjny zawód, pracę. Oczywiście rodzice mają prawo do ambicji wobec dzieci, ale nie zmuszajmy dzieci do realizacji naszych marzeń. Naszym zadaniem jest zauważyć talenty dzieci, pewne predyspozycje i pomóc je rozwijać.

Doceniaj osiągnięcia dziecka

Warto rozróżnić tu dwa pojęcia: osiągnięcia a stopnie. Często pytamy dziecko po powrocie do domu: *co dziś dostałeś*, a powinniśmy zapytać: *czego się dziś nauczyłeś*. O ile łatwo jest doceniać osiągnięcia dziecka, które otrzymuje dobre stopnie, to gorzej jest z dzieckiem, które ma kłopoty w nauce. Na początku warto się zastanowić, czy niepowodzenia w nauce nie są objawem jakiejś przyczyny. Jest różnica między dzieckiem, które nie chce się uczyć, a takim, które uczy się wolno i nie jest w stanie zrobić tego, co się od niego wymaga. W rozpoznaniu problemu może pomóc rozmowa z wychowawcą, czy pedagogiem szkolnym.

Nie pozwól dziecku, by źle mówiło o sobie

Często mamy okazję słyszeć, że dziecko źle mówi o sobie *i tak mi się nie uda*. Zastanówmy się skąd się to bierze. Czasem nieświadomie nadajemy dziecku etykietkę i tak o nim myślimy: *ten jest zdolny, ten powolny, ten zapominalski*. Sprawiamy, że dziecko tak zaczyna myśleć o sobie. A przecież każde dziecko może być postrzegane jako osoba o wielorakich cechach.

Buduj w dziecku poczucie własne wartości

Dziecko będzie pozytywnie myślało o sobie, gdy będzie miało poczucie własnej wartości. Zadaniem rodziców jest pomóc znaleźć swoje silne strony i nauczyć dzieci wykorzystywać je do zdobycia całej satysfakcji, jaką mogą przynieść. Rolą rodziców jest pomóc wykształcić w dziecku energię i inicjatywę by zrekompensować poczucie niskie wartości, by znaleźć sposób zrównoważenia swojej słabości, by dziecko myślało: *może nie jestem najlepszym uczniem w klasie, ale najlepiej śpiewam, czy gram w piłkę*.

Omówione wyżej zasady są dość ogólne. Nie da się sformułować gotowej recepty, jak pomagać dziecku. Do każdego ucznia należy zawsze podchodzić indywidualnie. Jedne dzieci nie mają prawie żadnych problemów z nauką, inne radzą sobie gorzej. Rodzicielska „pierwsza pomoc” powinna również być więc dostosowana do indywidualnych potrzeb dziecka. Rodzic powinien pamiętać, że nauczyciel jest jego sprzymierzeńcem w wychowaniu, a nie wrogiem. Dlatego też rodzice winni utrzymywać stały kontakt ze szkołą, współpracować z nauczycielami i wychowawcą, bez względu czy ich dzieci osiągają sukcesy czy też porażki.

Staś i Zosia
w szkole

Załączniki

Diagnoza ucznia w kierunku zdolności/trudności w nauce w klasie pierwszej

Czas prowadzenia diagnozy: około 5 dni

Techniki: obserwacja – indywidualna, grupowa, analiza wytworów

Formy: indywidualna, zbiorowa

W każdym dniu nauczyciel rozmawia z dziećmi, prowadzi świadomą i celową obserwację zachowania. Analizuje wytwory prac dzieci w czasie zajęć, wypełnia arkusz obserwacyjny.

Na pierwszym spotkaniu z rodzicami nauczyciel prosi o wypełnienie kwestionariusza wywiadu z rodzicami. (Załącznik *Skrypt dla nauczyciela*).

Zebrane w ten sposób informacje o dziecku porównuje z wiedzą uzyskaną na temat dziecka na podstawie prowadzonych obserwacji i analizy.

DIAGNOZA UCZNIĄ W KIERUNKU ZDOLNOŚCI/TRUDNOŚCI W NAUCE W KLASIE PIERWSZEJ

Imię i nazwisko

Data urodzenia

Klasa

Data rozpoczęcia
i zakończenia obserwacji.....

Diagnoza poziomu rozwoju dziecka została zaproponowana w dziesięciu obszarach:

- 1) umiejętności społeczne,
- 2) mowa,
- 3) percepcja wzrokowa i orientacja przestrzenna,
- 4) percepcja słuchowa,
- 5) mała motoryka i grafomotoryka,
- 6) duża motoryka,
- 7) otoczenie przyrodnicze ,
- 8) edukacja matematyczna,
- 9) czytanie,
- 10) logiczne myślenie i kreatywność.

Każde zadanie w badanych aspektach rozwoju oceniamy w kategoriach:

1 punkt – nigdy,

2 punkty – czasami,

3 punkty – zawsze,

następnie sumujemy ilość uzyskanych punktów.

Nr pytania	Pytania z zakresu badanych obszarów	punkty 0-3
1	Wywiązuje się z powierzonych zadań.	
2	Przewiduje skutki swojego działania.	
3	Mówi wyraźnie i płynnie.	
4	Stosuje poprawne formy gramatyczne.	
5	Jego wypowiedzi są spójne i logiczne.	
6	Rozpoznaje i nazywa kolory.	
7	Rozpoznaje i nazywa kształty.	
8	Wskazuje kierunki w przestrzeni.	
9	Rozpoznaje odgłosy z najbliższego otoczenia.	
10	Prawidłowo odtwarza brzmienie wyrazów.	
11	Reaguje na polecenia słowne po jednokrotnym wysłuchaniu.	
12	Prawidłowo trzyma przybory do pisania, rysowania.	
13	Precyzyjnie wypełnia kontury.	
14	Z łatwością odtwarza zademonstrowane czynności manualne.	
15	Utrzymuje ciało w pozycji równoważnej, np.; „jaskółka”.	
16	Stoi dłużej niż 20 sekund na jednej nodze z zamkniętymi oczami.	
17	Potrafi przejść tyłem w linii prostej co najmniej 3 metry.	
18	Potrafi przeliczyć elementy w zadanym zbiorze, powiedziec ile ich jest.	
19	Potrafi dodawać i odejmować w zadanym zakresie.	
20	Zna liczebniki porządkowe.	
21	Rozpoznaje zjawiska atmosferyczne.	
22	Wymienia nazwy miesięcy w kolejności.	
23	Zna stałe następstwo dni i nocy, dni tygodnia i właściwie się nimi posługuje.	
24	Interesuje się literami, pisze i rysuje literopodobne znaki.	
25	Z rozsypanych liter utworzy proste wyrazy.	
26	Dobierze podpis (krótki, np. :kot) do obrazka.	
27	Chętnie bierze udział w wycieczkach do miejsc gdzie jest dużo techniki – muzea, wystawy, pokazy.	
28	Zadaje pytania na temat tego jak coś funkcjonuje (jak działa).	
29	Chętnie samo próbuje coś naprawić lub pomaga w naprawie.	
30	Ujawnia niezależną postawę wobec innych dzieci, broni swoich racji.	
31	Zauważa emocje u innych dzieci i potrafi być empatyczny.	
32	Rozumie kontekst społeczny zachowań innych osób.	
33	Wymienia swoje mocne strony.	
34	Aдекватnie odpowiada na stawiane mu pytania.	

35	Podtrzymuje rozmowę.	
36	Spontanicznie opowiada o swoich przeżyciach i doświadczeniach.	
37	Orientuje się w schemacie własnego ciała.	
38	Orientuje się na kartce papieru i dobrze wykorzystuje jej przestrzeń.	
39	Potrafi odwzorować wzór graficzny na kartce papieru.	
40	Potrafi odtworzyć sekwencję dźwięków.	
41	Powtarza rymowanki, wyliczanki.	
42	Odtwarza melodię i rytm piosenki.	
43	Odwzorowuje kształty, np., układane zapałkami, liczmanami.	
44	Wiąże sznurowadło, potrafi zapiąć/rozpiąć guziki.	
45	Posługuje się nożyczkami: tnie wzdłuż linii prostej, falistej i łamanej.	
46	Sprawnie podbija, rzuca i łapie piłkę.	
47	Naśladuje sekwencję ruchu , np.; dwa kroki w przód, dwa kroki w lewo i dwa kroki w prawo.	
48	Potrafi obracać się wokół swojej osi – stojąc lub obracając się po podłodze.	
49	Porządkuje zbiory według liczebności.	
50	Potrafi grupować przedmioty według: barwy, kształtu, wielkości i liczby.	
51	Rozwiązuje zagadki logiczne.	
52	Zna pory roku i charakterystyczne dla nich zjawiska.	
53	Dostosowuje ubiór do warunków atmosferycznych.	
54	Obserwuje i wykonuje proste doświadczenia oraz wyciąga z nich wnioski.	
55	Odczytuje swoje imię napisane drukowanymi literami.	
56	Podaje wyrazy zaczynające się na określoną literę, np.; „m” mama.	
57	Bardzo sprawnie posługuje się przyborami do rysowania – zawsze tą samą ręką (prawą lub lewą).	
58	Dopytuje o zjawiska pogodowe, np. o burzę, grad.	
59	Gra chętnie w gry strategiczne.	
60	Szybko się uczy i zapamiętuje.	
61	Wykazuje inicjatywę w nawiązywaniu kontaktów społecznych z dziećmi.	
62	Przestrzega zasad współżycia społecznego w klasie.	
63	Stosuje zwroty grzecznościowe.	
64	Zauważa i wykorzystuje w wypowiedziach nowe słowa.	
65	Tworzy rymy do podanych wyrazów.	
66	Posługuje się bogatym słownictwem.	
67	Potrafi wskazać różnice między obrazkami.	
68	Potrafi wskazać właściwą drogę w labiryntach rysunkowych.	

69	Układa puzzle złożone z 15-25 elementów.	
70	Wyróżnia elementy wzrokowe z tła.	
71	Rozpoznaje dźwięki instrumentów muzycznych.	
72	Wyodrębnia wyrazy w zdaniu.	
73	Dokonuje analizy i syntezy wyrazu wielogłoskowego.	
74	Wyróżnia elementy dźwiękowe z tła.	
75	Stosuje odpowiedni nacisk podczas rysowania, pisania.	
76	Animuje ruch pacynki i kukielki.	
77	Precyzyjnie posługuje się sztućcami.	
78	Precyzyjnie wykonuje czynności manualne.	
79	Potrafi manipulować przyborami w trakcie poruszania się (piłeczką, woreczkiem).	
80	Potrafi zilustrować ruchem proste czynności, np. koszenie, gniececie ciasta, zamiatanie.	
81	Jeździ na rowerze.	
82	Skacze na skakance.	
83	Układa proste zadania matematyczne.	
84	Porównuje zbiory według zadanych kryteriów.	
85	Posługuje się podstawowymi jednostkami miary i wagi.	
86	Rozpoznaje położenia przedmiotów na płaszczyźnie względem siebie i w przestrzeni.	
87	Rozpoznaje typowe dla swojego otoczenia rośliny.	
88	Rozpoznaje typowe dla swojego otoczenia zwierzęta.	
89	Zna zasady bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami.	
90	Wie na czym polega oszczędzanie wody i energii elektrycznej.	
91	Zna zasady segregacji odpadów.	
92	Potrafi „patrząc jednym okiem przez „lunetę” (zwinęta w rulon kartka A4), odnaleźć jakiś punkt na suficie.	
93	Potrafi czytać.	
94	Słucha uważnie czytanej bajki, historyjki i potrafi opowiedzieć ją własnymi słowami.	
95	Rozumie sens informacji podanych w formie symboli rysunkowych.	
96	Wyodrębnia głoski w słowach o trudnej budowie fonetycznej.	
97	Lubi się przebierać i odgrywać role.	
98	Ma ciekawe i oryginalne pomysły na zabawy.	
99	Używa pewnie i chętnie logicznych sformułowań, np.: ponieważ, dlatego.	
100	Ma potrzebę wyrażania myśli i emocji za pomocą różnych form plastycznych.	
101	Samodzielnie rozwiązuje proste konflikty.	

102	Poprawnie intonuje.	
103	Potrafi dostosować tempo wypowiedzi do kontekstu sytuacyjnego.	
104	W budowanych wypowiedziach potrafi odgrywać różne role.	

OCENA

W odniesieniu do każdego pytania należy nanieść na kartę odpowiedzi. Zsumowanie punktów w wierszach pozwoli określić jaki jest poziom natężenia danej umiejętności.

		Punkty w zadaniach										RAZEM	OBSZAR ANALIZ ³
1	2	30	31	32	33	61	62	63	101	-	-	1.	
3	4	5	34	35	36	64	65	66	102	103	104	2.	
6	7	8	37	38	39	67	68	69	70	-	-	3.	
9	10	11	40	41	42	71	72	73	74	-	-	4.	
12	13	14	43	44	45	75	76	77	78	-	-	5.	
15	16	17	46	47	48	79	80	81	82	-	-	6.	
21	22	23	52	53	54	87	88	89	90	91	-	7.	
18	19	20	49	50	51	83	84	85	86	-	-	8.	
24	25	26	55	56	57	92	93	94	95	96	-	9.	
27	28	29	58	59	60	97	98	99	100	-	-	10.	

Suma punktów	Poziom natężenia umiejętności	Interpretacja jakościowa
poniżej 10	Niski/trudności	poziom rozwoju w tym obszarze wskazuje na ryzyko wystąpienia specyficznych trudności w aspekcie funkcjonowania w analizowanym aspekcie
10 – 20 punktów	przeciętny	dziecko nie wykazuje ryzyka specyficznych trudności w analizowanym aspekcie
21 – 32 punktów	wysoki	dziecko wykazuje wysoki poziom zdolności w analizowanym aspekcie

3 1) umiejętności społeczne, 2) mowa, 3) percepcja wzrokowa i orientacja przestrzenna, 4) percepcja słuchowa, 5) mała motoryka i grafomotoryka, 6) duża motoryka, 7) otoczenie przyrodnicze, 8) edukacja matematyczna, 9) czytanie i pisanie, 10) logiczne myślenie i kreatywność.

Bibliografia

- GRABOWSKA B., BIGDA B.: *Poradnik metodyczny do pracy z dziećmi sześciolatkami*
- KARGUŁOWA A. (RED.): *Dojrzałość szkolna, a jakość startu edukacyjnego*, Wrocław 1980, WUW.
- KOPIK A.: *Akceleracja rozwoju dzieci siedmioletnich rozpoczynających naukę szkolną*, Kielce 1996
- MARZĘDA-PRZYBYSZ B.: *Badanie gotowości szkolnej dziecka* [w:] *Życie Szkoły* 6/2001
- NOWICKA A.: *Sześciolatek idzie do szkoły? Pytania i obawy* [w:] *Wychowanie w Przedszkolu* 1/2002
- PRUS-WIŚNIEWSKA H.: *Zanim dziecko pójdzie do szkoły*, Kraków 1995, MEDIUM
- PRZETACZNIK-GIEROWSKA M., MAKIEŁŁO-JARŻA G.: *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, Warszawa 1985, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- SOROKA A.: *Sześciolatek w szkole? Przygotujmy mu pewny start* [w:] *Życie Szkoły* 7/2002
- SZUMAN S.: *Dojrzałość szkolna* [w:] *Nowa Szkoła* 6/1962.
- WALOSZEK D.: *Sześciolatki w szkole – szanse i zagrożenia* [w:] *Życie Szkoły* 6/2002
- WILGOCKA-OKOŃ B.: *Dojrzałość szkolna czy dojrzałość szkoły – dylematy prognozy szkolnego* [w:] *Edukacja* 1/1999.
- CZYŻEWSKA J., JADCAK E., KORONKIEWICZ J., NIEWIAROWSKA B., *Jak zdiagnozować umiejętności dziecka rozpoczynającego naukę szkolną*, Białystok 2002
- PRZETACZNIK M., MAKIEŁŁO-JARŻA G., *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1992
- Standardy oceny jakości pracy szkół i placówek; załącznik do Rozporządzenia MENIS z 23.04.2004 w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego* (Dz.U. nr 89, poz.845).
- JANKOWSKA M.: *Jak pomagać dziecku w nauce? Jak motywować dziecko do nauki?* [@:] http://www.pcdn.edu.pl/mjankowska/pomoc_w_nauce_rodzic.htm

